

המוסד לביטוח לאומי

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואי החשבון המבקרים
3	דוחות על המצב הכספי
4	דוח על הביצוע הכספי
5	דוחות על השינויים בגרעון בהון
6	דוחות על תזרימי המזומנים
8	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי חשבון המבקרים למינהלת המוסד לביטוח לאומי

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "המוסד") ליום 31 בדצמבר 2019 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בגרעון בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה באותו תאריך. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת המוסד. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת המוסד וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

הדוחות הכספיים של המוסד ליום 31 בדצמבר 2018 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך בוקרו על ידי רואי חשבון מבקרים אחרים אשר הדוח שלהם עליהם מיום 14 באפריל 2019 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת, וכלל הפניית תשומת לב בקשר לנושאים המפורטים בסעיפים א', ב' ו-ג' להלן.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של המוסד ליום 31 בדצמבר 2019 ואת הביצוע הכספי, השינויים בגרעון בהון ותזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ובכפוף למדיניות מינהלת המוסד כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים המפורטים להלן:

- א. לאמור בבאור 1' בדוחות הכספיים בדבר הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2019 המסתכם לסך של 586 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות המוסד בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים זכאים עד למועד הדוחות הכספיים, שחושבה בהתאם לאמור במדיניות החשבונאית בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים. להערכת מינהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו על פי כל דין, כפי שיהיה באותה עת.
- ב. לאמור בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים בדבר החלטת מינהלת המוסד לשקול את מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח לאור פרסום תקן בינלאומי בנושא, שיכנס לתוקף החל משנת 2022.
- ג. לאמור בבאור 9.ה. בדבר הודעת מינהלת המוסד לממשלת ישראל על ביטול הסכם השקעת העודפים.
- ד. לאמור בבאור 31 בדבר השפעת התפרצות נגיף הקורונה לאחר תאריך הדיווח.

סומך חייקין
רואי חשבון

13 ביולי 2020

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
518,697	608,980	3	מזומנים ושווי מזומנים
5,430,571	5,779,489	4	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
21,276,000	21,888,196	9	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל חייבים ויתרות חובה:
1,218,183	1,303,246	5	חובות הציבור
881,238	-	8	ממשלת ישראל
91,589	156,446	6	חייבים אחרים
<u>29,416,278</u>	<u>29,736,357</u>		סך הכל נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים
85,538	81,415	7	פיקדונות בבנק
1,156,124	1,246,836	8	ממשלת ישראל
246,763,000	281,559,885	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,034,802	1,069,722	10	רכוש קבוע
598,114	694,874	11	נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה
<u>249,637,578</u>	<u>284,652,732</u>		סך הכל נכסים שאינם שוטפים
<u>279,053,856</u>	<u>314,389,089</u>		סך הכל נכסים

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
התחייבויות שוטפות			
4,845,533	5,289,460	13	זכאים לגמלה
242,781	266,266	12	זכאים אחרים
216,083	190,363	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
-	128,857	8	ממשלת ישראל
750,000	-	15	התחייבות בגין סכום החיסכון בענף ילדים
6,054,397	5,874,946		סך הכל התחייבויות שוטפות
התחייבויות שאינן שוטפות			
189,476	222,410	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
5,934,500	7,141,100	16	התחייבויות בגין זכויות עובדים
722,611,600	887,022,000	17, 18	קרנות הביטוח
117,600	96,943	18	הפרשה לתביעות משפטיות
728,853,176	894,482,453		סך הכל התחייבויות שאינן שוטפות
-	-	19	התחייבויות תלויות
455,853,717)	585,968,310)		גרעון בהון
(	(		
279,053,856	314,389,089		סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

מאיר שפיגלר, מנהל כללי ויו"ר המינהלה

חגית גולדשטיין מויאל, חשבת המוסד, חברת מינהלה

איתן שטיין, רו"ח, מנהל אגף חשבונות

דוח על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	באור
מחזור הפעילות		
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין		
45,223,555	47,764,548	20א'
4,488,436	4,870,634	20ב'
31,310,884	33,254,780	21
81,022,875	85,889,962	
סך הכל הכנסות מעסקאות שאינן חליפין		
הכנסות מעסקאות חליפין		
3,477,091	34,126,797	22
884,258	716,937	23
4,361,349	34,843,734	
הכנסות מימון הכנסות אחרות, נטו		
סך הכל הכנסות מעסקאות חליפין		
פעילות עבור אחרים		
24,260,348	25,464,443	20ג'
22,580,457	27,082,649	20ג'4
9,235,876	8,916,651	8ב'
1,264,427	1,221,679	8ב'
57,341,108	62,685,422	
142,725,332	183,419,118	
(57,341,108)	(62,685,422)	
85,384,224	120,733,696	
תקבולים מדמי ביטוח בריאות תקבולים עבור השלמת סל בריאות תקבולים עבור גמלאות שבמימון אוצר המדינה תקבולים עבור גמלאות שבמימון משרד הביטחון		
סך הכל תקבולים מפעילות עבור אחרים		
סך מחזור הפעילות		
בניכוי סכומים שהתקבלו עבור אחרים		
סך הכל הכנסות המוסד		
הוצאות		
76,137,265	83,762,581	24
170,130	183,574	25
16,735,300	164,410,400	26, ג'2
581,201	856,262	27
583,860	421,150	28
94,207,756	249,633,967	
(8,823,532)	128,900,271	
	(	
גמלאות ותשלומים אחרים תמיכות גידול בקרנות הביטוח שכר עבודה והטבות לעובדים הנהלה וכלליות		
סך הכל הוצאות		
גרעון נטו לשנה		

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השנויים בגרעון בהון

סה"כ אלפי ש"ח	גירעונות נצברים אלפי ש"ח	קרן הערכה מחדש אלפי ש"ח	
447,030,185) (	447,189,619) (	159,434	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(8,823,532)	(8,823,532)	-	שינויים במהלך בשנת 2018 גרעון נטו לשנה
455,853,717) (	456,013,151) (	159,434	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
(1,214,322)	(1,214,322)	-	שינויים במהלך בשנת 2019 הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים
128,900,271) (	128,900,271) (	-	גרעון נטו לשנה
585,968,310) (	586,127,744) (	159,434	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

(8,823,532)	128,900,271
-------------	--------------------

19,718,730	138,702,930
------------	--------------------

10,895,198	9,802,659
------------	------------------

(75,955)	(72,009)
----------	-----------------

1,353	2,101
-------	--------------

(105,975)	(157,002)
-----------	------------------

3,212	4,980
-------	--------------

12,531,189	13,259,554
------------	-------------------

(23,500,000)	(22,750,000)
--------------	---------------------

(11,146,176)	(9,712,376)
--------------	--------------------

(250,978)	90,283
-----------	---------------

769,675	518,697
---------	----------------

518,697	608,980
---------	----------------

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

גרעון נטו לשנה

התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת (א)

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה

רכישת רכוש קבוע
תמורה ממכירת רכוש קבוע
עלויות פיתוח תוכנה
משיכת פקדונות לזמן ארוך, נטו
פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל
השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל

מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה

עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

(א) התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת

הוצאות (הכנסות) שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים

84,690	96,312
(618)	(1,082)
(743)	(857)
4,565,959	(25,900,721)

פחת והפחתה
רווח הון
ריבית פיקדונות
שחיקה (שערוך) והתאמת השקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל לשווי הוגן

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות

(254,332)	(348,918)
(225,605)	(85,063)
(527,192)	1,010,770
(78,849)	(82,812)
(283,195)	(98,434)
(209,453)	22,583
192,079	443,927
(37,590)	7,214
(350,000)	(750,000)
16,735,300	164,410,400
108,279	(20,389)
19,718,730	138,702,930

גידול בחייבים דמי ביטוח
גידול בחובות הציבור
קיטון (גידול) בחובות ממשלת ישראל
קיטון (גידול) בחייבים אחרים וריבית לקבל
גידול (קיטון) בזכויות עובדים בעת פרישה
גידול (קיטון) בזכאים אחרים
גידול בזכאים לגמלה
גידול (קיטון) בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
קיטון בהתחייבות בגין חסכון ארוך טווח ענף ילדים
גידול בקרנות הביטוח
גידול (קיטון) בהפרשה לתביעות משפטיות

(ב) פעולות מהותיות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים

1,214,322

הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של התחייבויות בגין זכויות עובדים כנגד הדוח על השינויים בגרעון בהון

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - כללי

- א.** המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד לביטוח לאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח אזרח ותיק ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. מלבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שירותי שיקום, הכשרה מקצועית, שירותי סיעוד ועוד.
- ב.** כמשתקף בדוחות הכספיים, הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכם לסך של 586 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות הביטוח הלאומי בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת מינהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שיידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו על פי כל דין, כפי שיהיה באותה עת, אולם קיים חשש ממשי שממשלת ישראל תפעל לגריעת/הפחתת תשלומי הקצבאות, בכדי להימנע מהצורך להחזר החוב שלה לביטוח הלאומי.
- ג.** בקשר להתפרצות נגיף הקורונה - ראה באור 31 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.

ד. הגדרות

המוסד	-	המוסד לביטוח לאומי.
החוק	-	חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995.
מטבע הדיווח	-	הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן המתפרסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
צדדים קשורים	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
אנשי מפתח בהנהלה	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
שווי הוגן	-	הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) הצהרה לגבי יישום תקני חשבונאות ממשלתיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת המוסד כמפורט להלן. תקנים אלה מפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ומבוססים על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS) המפורסמים על ידי הועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB). המוסד מאמץ את הוראות התכ"ם בהתאם לשינויים המחייבים.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי מינהלת המוסד ביום 13 ביולי 2020.

(2) בסיס המדידה ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות שונים המוצגים על בסיס מדידה אחר, כמפורט בבאורים לדוחות הכספיים. עיקרי המדיניות החשבונאית המתוארים להלן, יושמו באופן עקבי ביחס לכל השנים המוצגות, אלא אם צוין אחרת.

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעת הכנתם של הדוחות הכספיים, עריכתם והצגתם על פי כללי החשבונאות המקובלים, נדרשת מינהלת המוסד להשתמש בשיקול דעת, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות. מעצם טיבם של אומדנים והנחות, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת מינהלת המוסד להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול הדעת בקביעת האומדנים, מתבססת ההנהלה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים, וכן על הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

להלן מידע בדבר הנחות שהניח המוסד לגבי העתיד וגורמים עיקריים אחרים לחוסר ודאות בקשר לאומדנים, שקיים סיכון משמעותי שתוצאתם תהייה תיאום מהותי לערכים בספרים של נכסים והתחייבויות במהלך שנת הכספים הבאה:

א. איגרות חוב של ממשלת ישראל -

איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהווים שינבעו למוסד במהלך חיי איגרות החוב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הינו בהתאם לווקטור ריביות של איגרות חוב תלוש אפס. שינוי בשיעור ההיוון לאור השינוי בווקטור כאמור, עשוי להשפיע על ערכן של איגרות החוב המוצגות בדוחות הכספיים.

ב. יישום מודל הערכה מחדש של רכוש קבוע -

החל משנת 2012 המבנים מוצגים על בסיס שווים ההוגן, כאשר שינויים בשווים ההוגן נזקפים לדוח על השינויים בגרעון בהון. לצורך קביעת השווי ההוגן מתבסס המוסד על הערכות שווי המבוצעות על ידי שמאיי מקרקעין חיצוניים בלתי תלויים בעלי ידע, ניסיון ומומחיות נדרשים. הערכות השווי נקבעות לפי שיטות הערכה מקובלת לנכסי נדל"ן. השמאות האחרונה בוצעה בשנת 2016.

ג. התחייבויות בגין זכויות עובדים -

התחייבויות בגין זכויות עובדים מבוססות על מספר רב של נתונים, תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבויות כרוך בקביעת הנחות, בין השאר לגבי שיעורי ההיוון,

שיעורי תשואה צפויים, שיעור עליית השכר, שיעורי תחלופת עובדים והנחות שונות נוספות. קיימת אי-ודאות מהותית בגין הנחות אלו ושינויים בהן עשויים להביא לגידול או קיטון בערכן של ההתחייבויות בספרים. ראה גם באור 16.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

ד. קרנות הביטוח - קרנות הביטוח מבוססות על אומדני התחייבויות אקטואריות של ענפי הביטוח: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד כלפי מבטחים, שלגביהם נוצרה עילת זכאות לתאריך הדיווח. שינוי בהנחות אקטואריות עשויים להשפיע באופן מהותי על ערכן של ההתחייבויות. ראה גם באור 17.

ה. הפרשה לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות - בהסתמך על חוות דעתם של היועצים המשפטיים של המוסד, נקבעים סיכויי תביעות משפטיות שהוגשו כנגד המוסד, במידת האפשר, ועל פיהם נאמד הסכום אותו יש לכלול כהפרשה בדוחות הכספיים. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון העבר. תוצאות התביעות בפועל עלולות להיות שונות מהערכות אלה דבר שעשוי לגרום לביטול או יצירת הפרשה בגין תביעה. ראה גם באור 18 ו-19.

(4) תקופת המחזור התפעולי -

תקופת המחזור התפעולי של המוסד הינו שנה. לפיכך, הנכסים השוטפים וההתחייבויות השוטפות כוללים פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתקופת המחזור התפעולי העוקבת.

ב. הצמדה

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

פרטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת הדוח:

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
99.41	100.2	100.8	מדד המחירים לצרכן - בגין (על בסיס 2018)
99.31	100.5	100.8	מדד המחירים לצרכן - ידוע (על בסיס 2018)
שעור השינוי באחוזים			
2017	2018	2019	
0.40	0.79	0.60	מדד המחירים לצרכן - בגין
0.30	1.20	0.30	מדד המחירים לצרכן - ידוע

ג. מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פיקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל או בבנקים אחרים, אשר מקיימים את הקריטריונים לעיל.

ד. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת מנהלת המוסד המתבססת על ניסיון העבר. על פי הערכת מנהלת המוסד ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. הפרשות

הפרשות מוכרות בדוחות הכספיים כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת למוסד מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) בהווה כתוצאה מאירועי העבר, צפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלמים הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות כדי לסלקה וניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות.

הסכום המוכר כהפרשה, הינו האומדן הטוב ביותר של הוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות הקיימת במועד הדיווח. כאשר ההשפעה של ערך הזמן הינה מהותית, סכום ההפרשה יימדד לפי הערך הנוכחי של היציאות החזויות לסילוק המחויבות. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן. סכום התיאום מוכר כהוצאות ריבית.

המוסד מכיר בהשבה כאשר, ורק כאשר, קרוב לוודאי שההשבה תתקבל אם המוסד יסלק את המחויבות. ההשבה תטופל כנכס נפרד. הסכום שמוכר בגין ההשבה אינו עולה על סכום ההפרשה.

ו. תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: למוסד קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי המוסד יידרש למשאביו הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

ז. איגרות חוב של ממשלת ישראל

איגרות החוב מהוות חלק ממקורות המוסד לכיסוי קרנות הביטוח. בהתאם לכך ובמקביל לבסיס ההערכה של קרנות הביטוח (ראה באורים 9 ו-17) מוצגות איגרות החוב בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.

ח. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

רכוש קבוע מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין לרכישת רכוש קבוע או להקמתו לשם הבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. כאשר נכס מתקבל ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שוויו ההוגן במועד קבלתו.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המקושר אליו, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.

חלקי חילוף, ציוד עזר וציוד גיבוי מסווגים כרכוש קבוע כאשר הם עומדים בהגדרת רכוש קבוע בהתאם לתקן חשבונאות ממשלתי 17, אחרת הם מסווגים כמלאי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בתקופות שלאחר ההכרה הראשונה פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי עלותם בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

החל משנת 2012 המבנים מוצגים לפי מודל הערכה מחדש (שווי הוגן במועד ההערכה מחדש), בניכוי פחת שנצבר לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו לאחר מכן.

במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני המוסד, אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

הערכות השווי של המבנים בשנת 2012 נעשו על ידי מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים. העלייה בערך המבנים כתוצאה מהערכה מחדש, נזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון. קרן ההערכה מחדש תיזקף לעודפים בעת מימוש הנכסים אליהם היא מתייחסת.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע (המשך)

רווח או הפסד הנובע מגריעת פריט רכוש קבוע ייקבע כהפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הפריט, וירשם בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח על הביצוע הכספי.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט, אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית או פוטנציאל השירות הגלומים בפריט תזרום למוסד וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע.

עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר שלו.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח על הביצוע הכספי (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר), לפי שיטת הקו הישר על פי אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק משמעותי מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זאת משקפת את דפוס צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות או את פוטנציאל השירות הגלומים בנכס. נכסים חכורים בחכירה מימונית, לרבות קרקעות ושיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה או השכירות לבין אורך החיים השימושי של הנכס, אלא אם צפוי באופן סביר שהמוסד יקבל בעלות על הנכס בתום תקופת החכירה. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת השוואה הינו כדלקמן:

מבנים	-	50 שנה
שיפורים במושכר	-	10 שנים
מחשבים וציוד הקפי	-	3-5 שנים
ריהוט וציוד משרדי	-	כ- 16 שנה
כלי רכב	-	כ- 6 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה**

נכס בלתי מוחשי הינו נכס לא כספי, הניתן לזיהוי וחסר מהות פיזית. נכס ניתן לזיהוי אם הוא ניתן להפרדה או שנובע מהסדרים מחייבים (לרבות זכויות חוזיות או זכויות משפטיות אחרות), וזאת מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות וממחויבויות אחרות.

הכרה לראשונה

נכס בלתי מוחשי שנרכש על ידי המוסד, מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין להכנת הנכס הבלתי מוחשי לשימוש המיועד. יציאה בגין פריט בלתי מוחשי שהוכרה לראשונה כהוצאה, אינה מוכרת כחלק מהעלות של נכס בלתי מוחשי במועד מאוחר יותר.

מחקר ופיתוח

היציאות הקשורות בפעילויות מחקר המבוצעות במטרה לרכוש ידע והבנה מדעיים או טכניים חדשים, נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פעילויות פיתוח קשורות בתכנית לייצור מוצרים, לרבות פיתוח תוכנות, או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים ופיתוח תוכנות או תהליכים קיימים. עלויות בגין פעילויות פיתוח אלו מוכרות כנכס בלתי מוחשי אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; המוצר או התהליך ישימים מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית או פוטנציאל שירות עתידי מהמוצר ולמוסד כוונה, יכולת ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בנכס או למכרו.

עלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בגין פעילויות הפיתוח כוללות את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר, הוצאות תקורה שניתן ליחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד ועלויות אשראי שהווננו. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

מדידה עוקבת

נכס בלתי מוחשי מוצג לפי עלות בניכוי כל הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו, יתר העלויות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

הפחתה

סכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר מוקצה באופן שיטתי על פני אורך חיי השימושיים לפי שיטת הקו הישר. הוצאות ההפחתה מוכרות כהוצאות בדוח על הביצוע הכספי, אלא אם הן נכללות בערך בספרים של נכס אחר. מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים במוסד אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלו, כגון עלויות פיתוח, נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה (המשך)

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת ההשוואה הינו כדלקמן:

תוכנה ופרויקטי מחשוב - 5 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי. המוסד בוחן את אומדן אורך החיים השימושי של נכס בלתי מוחשי שאינו מופחת לפחות מדי שנה על מנת לקבוע האם האירועים והנסיבות ממשיכים לתמוך בקביעה כי לנכס הבלתי מוחשי אורך חיים בלתי מוגדר.

י. זכאים לגמלה

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר המוסד עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי. הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

יא. תמיכות, העברות והקצבות

תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי המוסד, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם והשירותים שסופקו.

תמיכות המקיימות את התנאים שלהלן, מוכרות כהוצאות במהלך תקופת הדיווח:

1. התקיימו תנאי הזכאות לקבלת התמיכה במהלך תקופת הדיווח.
2. סכום ההוצאה ניתן למדידה באופן מהימן.

תמיכות נרשמות כהתחייבות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו אירועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

1. למוסד יש מחויבות קיימת בגין תמיכה כתוצאה מאירוע מהעבר
2. צפוי כי יידרש תזרים של משאבים החוצה בגין המחויבות וכן,
3. ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

הסוגים העיקריים של תמיכות הניתנות על ידי המשרד הם:

תמיכות בגין קרנות מיועדות

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן המוסד על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שירותים לילדים בסיכון. ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם המוסד ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

יב. התחייבויות בגין זכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו

התחייבויות המוסד בגין פנסיה תקציבית וצוברת מחושבות תוך שימוש בהערכות אקטואריות על ידי אקטואר המוסד.

החל משנת הדוח, רווחים או הפסדים אקטואריים הנובעים ממדידה עוקבת של ההתחייבות האקטוארית בגין פנסיה תקציבית, נזקפים ישירות לדוח על הגרעון בהון. העדכון לא בוצע בדרך של הצגה מחדש של הדוחות הכספיים עקב חוסר מהותיות.

התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד, באשר לעובדים שאינם נכללים בפנסיה תקציבית, מחושבות בהתאם לתנאי העסקה של אותם עובדים.

ההתחייבויות בגין ימי חופשה וימי מחלה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ג. קרנות הביטוח

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך הדוח על המצב הכספי כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים, שלגביהם נוצרה עד ליום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין הדוח על המצב הכספי כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד (ראה באור 17).

תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 - הטבות סוציאליות

בחודש ינואר 2019, פרסם המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB) את תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 בדבר הטבות סוציאליות - (Social Benefits) (להלן - IPSAS 42 או התקן).

התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של התחייבויות בגין קרנות הביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי.

התקן כולל שתי גישות להכרה ולמדידה של הטבות סוציאליות:

1. גישת האירוע המחייב (Obligating event approach)

בהתאם לגישה זו, שהינה הגישה הכללית בתקן, ישות תכיר בהתחייבות ובהוצאה בגין תכניות להטבות סוציאליות כאשר:

- א. ליישום קיימת מחויבות נוכחית שנובעת מאירוע מהעבר ליציאת משאבים.
- ב. המחויבות יכולה להימדד בדרך שמקיימת את המאפיינים האיכותיים.

בהתאם לגישה זו ההתחייבות וההוצאה יוכרו בגין הזכאות לקבלת התשלום הבא בלבד. כך למשל, בתכניות בהן משולם סכום חודשי על בסיס עמידה בתנאי הזכאות במועד שחלף, ההתחייבות תייצג את התשלום שהישות צופה לשלם בחודש העוקב בלבד.

הוראות מעבר - על פי גישה זו יישום התקן ייעשה באופן רטרואספקטיבי.

2. גישת חוזה הביטוח (Insurance approach)

בהתאם לגישה זו ישות מכירה בנכסים, התחייבות, הכנסות והוצאות המתייחסים לתכניות להטבות סוציאליות, בדרך של הקשה לדרישות של תקנים בינלאומיים ואחרים הדנים בחוזי ביטוח.

ישות רשאית ליישם גישה זו, אך אינה מחויבת, רק כאשר:

- א. התכנית מיועדת להיות ממומנת במלואה באמצעות הפקדות.
- ב. קיימות ראיות לכך שהישות מנהלת את התכנית באופן זה למנפיק של חוזי ביטוח, לרבות הערכה של הביצוע הכספי ושל המצב הכספי של התכנית על בסיס מתמשך.

הוראות מעבר - על פי גישה זו על הישות ליישם את הוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים הדנים בחוזי ביטוח.

התקן מונה את דרישות הגילוי לכל אחת מהגישות.

התקן ייושם בתקופות שנתיות המתחילות ב-1 בינואר 2022. אימוץ מוקדם אפשרי.

המוסד בוחן את השלכות התקן על הדוחות הכספיים ללא כוונה ליישום מוקדם. במסגרת הבחינה כאמור, תשקול מנהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכל אחד מענפי הביטוח. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתו, אם בכלל.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ד. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות -

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממשרד הבריאות למוסד. המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים -

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הביטחון.

ט. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין

עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים קירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות את סוגי ההכנסות הבאות:

(1) מסים - הכנסות מדמי ביטוח

סכומים שהמוסד גובה כדמי ביטוח מכוח חוקים ו/או תקנות למעט סכומים שהמוסד גובה עבור גורמים אחרים. ההכנסות מדמי ביטוח שהוכרו בדוחות הכספיים אינן כוללות קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרות חוק למעט קנסות וקביעות המוטלים מכוח חוק הביטוח הלאומי. הכנסות בגין דמי ביטוח אשר הוכרו בדוחות הכספיים הינם חובות המס הוודאיים, אשר בגינם קיימת יכולת גבייה.

(2) העברות

העברות הינן הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן מסים או תקציב. הכנסות מהעברות כוללות: סיוע מחו"ל שנוצל, תרומות, מתנות, קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרת חוק ועוד.

נכס הנוצר כתוצאה מעסק שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן במועד הרכישה. הכנסות מעסקאות שאינן חליפין מוכרות בגובה הנכס שהוכר בגין אותה עסקה, בניכוי כל התחייבות שהוכרה. כאשר ההתחייבות מוקטנת במועד מאוחר יותר, בשל התרחשותו של אירוע מס או עקב התקיימותו של תנאי, סכום הקטנת ההתחייבות מוכרת כהכנסות.

בהתאם לכך, הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

(א) מסים - הכנסות דמי ביטוח

(1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:

- הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים. כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת המוסד.
- הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי המוסד בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.

(2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:

• על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מיולי 2002), מקציב האוצר למוסד מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).

(3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

(ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר. אופן חישוב הקצבת אוצר המדינה הינו כדלהלן:

- (1) בכל ענפי הביטוח - הקצבה לפי סעיף 32(א) - שיעור הקצבה אחיד, כאחוז מהתקבולים שגבה המוסד בכל ענפי הביטוח כקבוע בלוח י' ומתשלומי אוצר המדינה לפי סעיף 32(ג). בשנת 2019 שיעור ההקצבה המשוקלל עמד על 56.06% (בשנת 2018 - 55.575%).
- (2) בענף אימהות - הקצבה לפי סעיף 32(ג) - אוצר המדינה ישפה את המוסד על מלא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז.
- (3) בענפים אזרח ותיק ושארים וסיעוד - על פי סעיף 32(ז), ישפה אוצר המדינה את המוסד בעבור גידול באוכלוסיות אזרח ותיק ושארים וסיעוד (להלן - "המקדם הדמוגרפי"). על פי המקדם הדמוגרפי, השיפוי יחושב כמכפלה בין הפרש השיעורים בגידול האוכלוסיות לאוכלוסייה הכללית, לבין סך קצבאות אזרח ותיק ושארים וסיעוד ששולמו.
- (4) בענף ילדים - על פי סעיף 32(ח), אוצר המדינה ישפה את המוסד על הוצאות מנהליות שהתהוו בגין תכנית סכום החיסכון בענף ילדים (סעיף 74(ה)) וכן, בשנת 2018, בסכום המענק החד פעמי בסך 500 ש"ח.

טז. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין

(1) הכנסות ממכירת סחורות

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין ורכבים) במהלך העסקים הרגיל נמדדות על פי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או התמורה שיש זכאות לקבלה, בניכוי הנחות מסחריות והנחות כמות. במקרים בהם תקופת האשראי היא קצרה ומהווה את האשראי המקובל בענף התמורה העתידית אינה מהוונת.

במקרים בהם תקופת האשראי חורגת מהמקובל בענף, המוסד מכיר בתמורה העתידית כאשר היא מהוונת תוך שימוש בריבית הסיכון של הלקוח. ההפרש בין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה העתידית מוכר כהכנסת ריבית על פני תקופת האשראי.

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין) מוכרות כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת ראייה משכנעת (בדרך כלל ביצוע של הסכם מכירה) שהסיכונים והתשואות המשמעותיים הועברו לקונה, אין למוסד מעורבות נמשכת עם הסחורה, צפויים הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות בגין העסקה וסכומי ההכנסות והעלויות בגין העסקה ניתנים למדידה באופן מהימן.

(2) הכנסות מריבית

מוכרות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יז. גמלאות ותשלומים אחרים

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר תשלומים לספקי שירותי סיעוד, הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה והסעת יולדות.

תשלומים אחרים על פי חוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שירותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שירות התעסוקה

(סעיף 30 לחוק), פיתוח שירותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופתוח שירותים לילדים בסיכון (סעיף 74 א לחוק).

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים

(1) התחייבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר:

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, הבראה והפקדות לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. כאשר למוסד קמה מחויבות משפטית או משתמעת, שניתנת לאמידה מהימנה, למתן מענקים לעובדים, המוסד מכיר בהתחייבות זו במועד בה קמה ההתחייבות.

(2) התחייבויות בגין סיום יחסי עובד מעביד, נטו: עבור כל התחייבויות המוסד בשל סיום יחסי עובד מעביד נרשמות התחייבויות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות הנהלת המוסד.

יט. הוצאות הנהלה וכלליות

(1) הוצאות הנהלה וכלליות הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של המוסד, ונרשמות על בסיס המצטבר.

(2) הוצאות הנהלה וכלליות מוצגות בניכוי חלקן היחסי של הממשלה וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:

(א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.

(ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995.

השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

כ. מגזרים

מגזר הוא פעילות הניתנת להבחנה או קבוצת פעילויות הניתנות להבחנה של המוסד, העשויות להניב הכנסות ובגין עשויות להתהוות לו הוצאות ואשר התוצאות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי מקבלי החלטות והמנהלה של המוסד, על מנת לאפשר להם לעמוד באחריותם הניהולית, להעריך את ביצועי העבר של המוסד בהשגת מטרותיו ולקבל החלטות בדבר הקצאת משאבים של המוסד בעתיד.

כא. סווג מחדש

מספרי השוואה מסוימים סווגו מחדש על מנת להתאימם למספרי השנה הנוכחית.

באור 3 - מזומנים ושווי מזומנים

הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

493,152	583,223	בבנק ישראל
24,582	24,889	בבנק הדואר
963	868	בבנקים אחרים
<u>518,697</u>	<u>608,980</u>	

באור 4 - חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח

א. הרכב דמי ביטוח לאומי

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		מעסיקים, נטו (ב. להלן)
3,481,741 (109,537)	3,748,062 (122,359)	מעסיקים פעילים (ג. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>3,372,204</u>	<u>3,625,703</u>	
282,055 (195,033)	363,790 (238,932)	מעסיקים שאינם פעילים (ד. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>87,022</u>	<u>124,858</u>	
<u>3,459,226</u>	<u>3,750,561</u>	סה"כ מעסיקים, נטו
1,970,084	1,963,938	לא שכירים, נטו
<u>(660,719)</u>	<u>(642,715)</u>	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>1,309,365</u>	<u>1,321,223</u>	סה"כ לא שכירים, נטו
259,946	266,370	חוב דמי ביטוח המוסדר על ידי כרטיסי אשראי
400,140	440,453	המחאות לגביה
<u>1,894</u>	<u>882</u>	חובות דמי ביטוח אחרים
<u>5,430,571</u>	<u>5,779,489</u>	סה"כ חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין דמי ביטוח

ב. יתרות הזכות קוזזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.

ג. יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל של דמי ביטוח לאומי בגין חודש דצמבר על סך של כ- 3,822 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 3,642 מיליוני ש"ח), שנגבו בינואר 2020.

ד. לא כולל חובות דמי ביטוח לאומי בסך של 4.5 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 4.4 מיליארד ש"ח) בגין מעסיקים לא פעילים שהופרשו במלואם לחובות מסופקים.

ה. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים למוסד והוא מחויב להעבירם לקופות החולים עם הגביה. יתרות חייבים בגין דמי ביטוח בריאות בגין מעסיקים ובגין מבוטחים לא שכירים, הנכללים במערכות המוסד עומדים על כ- 2,569 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ- 2,430 מיליוני ש"ח).

באור 5 - חובות הציבור

		א.	הרכב
31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,204,517 (816,153)	1,226,028 (859,783)		חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
388,364	366,245		
4,420,438 (4,302,543)	4,784,317 (4,656,407)		חובות תאגידים בפירוק (ג. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
117,895	127,910		
711,924	809,091		פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
1,218,183	1,303,246		סה"כ חובות הציבור

ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.
בשנת הדוח נמחקו כ-11 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-10 מיליוני ש"ח) חובות אבודים, מחובות הציבור וזאת בהתאם לנוהל בחינת חובות של המוסד.

ג. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו על ידי המוסד לעובדי תאגידים בפירוק.

ד. היתרה משקפת את אומדן הסכומים להם זכאי המוסד על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכו'.

באור 6 - חייבים אחרים

		א.	הרכב
31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
20,093	82,301		קופות חולים - מס בריאות (ב. להלן) מפרעות והלוואות לעובדים (ג. להלן) הוצאות מראש אחרים
35,422	35,304		
11,867	13,003		
24,207	25,838		
91,589	156,446		

ב. ההתחשבות עם קופות החולים מסתיימת מידי שנה עד סוף הרבעון הראשון של השנה העוקבת.

ג. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 6-36 חודשים.

באור 7 - פיקדונות בבנק

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי המוסד. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודירה, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. החל מינואר 2009 אין מרווח לבנק יהב תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן.

באור 8 - ממשלת ישראל

א. יתרות לזמן קצר

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(161,325)	(332,904)	משרד האוצר
228,343	172,771	בגין החזר תשלומי גמלאות ואחרים (ב. להלן)
9,090	(4,153)	בגין הקצבות האוצר (ג. להלן)
797,975	-	בגין שיפוי האוצר
(31,794)	(29,473)	בגין סכום החיסכון בענף הילדים (ד. להלן)
		מס הכנסה נכויים ומע"מ
842,289	(193,759)	סך יתרות חובה (לזכות) משרד האוצר
20,341	45,619	משרד הביטחון ואחרים (ב. להלן)
18,608	19,283	סכומים לקבל
881,238	(128,857)	

ב. המוסד מבצע תשלומי גמלאות, שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים.
 על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, ממומנים תשלומים אלה על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של 295 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 322 מיליוני ש"ח).
 גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן אינן מוצגות בדוחות על הביצוע הכספי, כהכנסות. להלן פרוט התשלומים ששולמו עבור משרד האוצר ומשרד הבטחון.

באור 8 - ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר:

2018 בדצמבר 31	2019 בדצמבר 31	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,194,712	2,004,314	הבטחת הכנסה
2,236,825	2,092,528	השלמת הכנסה גמלת אזרח ותיק ושארים
1,868,802	1,811,834	גמלאות אזרח ותיק ושארים מיוחדות
1,448,890	1,511,568	קצבת ניידות
514,110	530,932	נפגעי איבה
379,217	390,467	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
172,665	175,273	פוליו
177,351	158,967	דמי מזונות
154,981	151,431	פיצויים לנפגעי הקרנות
35,747	34,817	אסירי ציון וחסידי אומות העולם
13,281	14,774	נכות עולים
10,787	11,121	מתנדבים
7,014	7,893	סיעוד לעולים
7,150	6,572	רב עוברי
6,000	6,140	קרן רווחה למשרתים במילואים
4,449	4,406	תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
2,357	2,393	נפגעי עירו דם
1,538	1,221	שונות
9,235,876	8,916,651	

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הביטחון:

2018 בדצמבר 31	2019 בדצמבר 31	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,226,441	1,162,119	תגמולי מילואים
30,908	37,107	אבטלה למשחררי צבא קבע
6,237	21,882	גמלאות לנפגעי כוחות הביטחון (ועדת גורן)
841	571	דמי לידה לחיילות משחררות
1,264,427	1,221,679	

באור 8 - ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

חובות גמלאות נטו (גמלאות שבמימון משרד האוצר):

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
413,467	407,732	הבטחת הכנסה
166,311	175,332	גמלאות אזרח ותיק ושארים מיוחדות
89,171	91,291	השלמת הכנסה אזרח ותיק ושארים
61,309	67,874	דמי מזונות
49,052	48,961	קצבת נידות
(2,215)	(3,314)	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
4,513	1,533	פיצויים לנפגעי הקרנות
1,460	-	סכום החיסכון בענף ילדים
(319)	-	רב עוברי
1,556	5,661	אחרים
784,305	795,070	

ג. **הקצבות אוצר**

בחוק התייעלות הכלכלית נקבע בין היתר ששיעור התקצוב של המוסד בהתאם לסעיף 32 לחוק, יעמוד על 55.96% וזאת בהתייחס לשנת 2019. סכום התקצוב בהתאם לשיעור שנקבע בחוק מסתכם בסך של 33,255 מיליוני ש"ח.

החישוב שבוצע על ידי מחלקת המחקר של המוסד ושימש בסיס לשיעור שנקבע בחוק לקח בחשבון שהוראות החוק יהיו בתחולה מחודש מרץ 2018 (ולא מינואר 2018). בפועל חויב האוצר בשנת 2018 בסך של 31,311 מיליוני ש"ח הנמוך בכ-490 מיליוני ש"ח מהסכום המחושב בהתאם לשיעור שנקבע בחוק. לפי נוסח החוק הקיים, חייב אוצר המדינה סכום זה. מאגף התקציבים נמסר כי בדעתם ליזום הליך חקיקה לתיקון נוסח החוק, כך שהחוב האמור יבוטל. החוק עדיין לא תוקן, לאור זאת שלא חוקק חוק הסדרים חדש בממשלה הזמנית. כאשר תוקם ממשלה התיקון לחוק צפוי להיכנס לחוק ההסדרים. בהתאם לכך, החליטה מינהלת המוסד שלא להכיר בפער האמור כהכנסה בדוחות הכספיים לשנת 2018.

ד. במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, נקבעה בסעיף 74 זכאותו של ילד לחסכון ארוך טווח בסכום של 50 ש"ח לחודש, להלן - סכום החיסכון.

הזכאות לקבלת החיסכון הינה מה-1 במאי 2015 ואילך, כאשר עבור התקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2016 (להלן - "סכום הרטרו") התכנית תמומן על ידי משרד האוצר.

סכום התכנית בתקופת הרטרו הסתכם לסך של 2,700 מיליוני ש"ח. בשנת 2016 העביר האוצר למוסד, כחלק מהמימון כאמור לעיל, סך של 1,539 ישראל, ובשנת 2017 העביר 362 מיליוני ש"ח נוספים.

יתרת החוב ליום 31 בדצמבר 2018 בסך 797 מיליוני ש"ח שולמה במהלך שנת 2019 ראה באור 8.א'. לענין התחייבות המוסד לסכום החיסכון, ראה גם באור 15.

ה. **יתרות לזמן ארוך**

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,156,124	1,246,836	סכום לקבל (ו. להלן)

ו. סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות המוסד לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

באור 9 - איגרות חוב של ממשלת ישראל

א. בשנת 1980, חתם המוסד הסכם להשקעת העודפים שלו עם ממשלת ישראל, לפיו המוסד ישקיע מידי חודש, את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו (להלן: האיגרות):

האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.

האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).

ב. התנאים

(1) איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

(2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתווח לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש (שיעור הריבית הממוצעת משוקללת לשנת 2019 - 0.03%, שנה קודמת 0.38%).

ג. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי המזומנים. איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.

ד. ריבית היוון - לצורך ביצוע היוון נלקח וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

ה. במסגרת מתווה לחיזוק האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי ועצמאות תפקודו, הודיע המוסד בתאריך 12 בספטמבר 2018 לממשלת ישראל ומשרד האוצר, על אי חידושו של הסכם השקעות העודפים עם ממשלת ישראל, החל מיום 1 בינואר 2019, במטרה לקבל לידיו את כספי המוסד ולהשקיע את העודפים המצטברים באופן עצמאי, להלן "הסכם השקעת העודפים".

בהתאם לבקשת משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר, נחתם ביום 6 בינואר 2019 הסכם בין הביטוח לאומי לבין נציגי הממשלה, לפיו חודש הסכם השקעת העודפים של הביטוח לאומי בכפוף למספר שינויים ובתנאים כדלקמן:

- משרד האוצר התחייב לא להפחית במהלך שנת 2019 את הריבית על איגרות החוב, בגין עודפי הביטוח הלאומי המושקעים בידיו.
- ככל שהוצאות השוטפות וההתחייבויות על פי דין של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2019 יעלו על - האומדן הצפוי של האמור לשנת 2019, המוסד יהיה רשאי להשתמש בתקבולי האג"ח לצורך כיסויין.
- החל מיום 1 למרץ 2019 הביטוח הלאומי יהיה רשאי להודיע בכל עת על ביטול ההסכם להשקעת העודפים, וזאת בהודעה מוקדמת של לא פחות מחודשיים ימים.
- צוות מו"מ בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל הביטוח הלאומי, ראש המועצה הלאומית לכלכלה, מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, הממונה על התקציבים במשרד האוצר והחשב הכללי, ידון בנושאי האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי ועצמאות תפקודו, בהתאם לבקשות שהועברו על ידי הביטוח הלאומי.

המוסד הודיע על ביטול ההסכם ביום 15 ביולי 2019, משרד האוצר התנגד להודעת ביטול הסכם העודפים בין המוסד לממשלת ישראל ופנה למשרד המשפטים, וזה האחרון הביע עמדתו לפיה, לאותה עת, ביטול הסכם העודפים בין המוסד לממשלת ישראל טרם נכנס לתוקפו, ולפיכך ההסכם בתוקף, אולם המוסד נחרץ בדעתו כי ביטול ההסכם בתוקף.

באור 9 - איגרות חוב של ממשלת ישראל (המשך)

ו. ההרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

268,039,000 (21,276,000)	303,448,081 (21,888,196)
-----------------------------	---

(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי השווי ההוגן
בניכוי - חלות שוטפת

246,763,000	281,559,885
--------------------	--------------------

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

119,741,142 99,360,966	125,333,896 103,936,767
---------------------------	--

(2) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי העלות המותאמת
"עיבל"
איגרת חוב החל מ- 1.4.00

219,102,108	229,270,663
-------------	--------------------

(13,237,081)	(15,280,635)
--------------	---------------------

בניכוי - חלות שוטפת

205,865,027	213,990,028
--------------------	--------------------

ז. פירעונות

2019
אלפי ש"ח

15,280,635
14,187,611
14,808,509
15,775,553
169,218,355

שנת 2020 - חלות שוטפת*
שנת 2021
שנת 2022
שנת 2023
שנים 2024-2038

229,270,663
----

* כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2019 בסך 1,537 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 1,519 מיליוני ש"ח).

באור 10 - רכוש קבוע

א. הרכב:

אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
קרקע ובניינים	שיפורים במושכר	מחשבים וציוד היקפי	כלי רכב	רהוט וציוד משרדי	סך הכל	
979,330	58,601	207,283	17,946	149,538	1,412,698	ליום 1 בינואר 2019
-	4,040	34,688	8,279	5,294	72,009	תוספות השנה
-	-	-	(5,785)	-	(5,785)	גריעות השנה
999,038	62,641	241,971	20,440	154,832	1,478,922	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
74,288	25,418	205,037	2,234	70,919	377,896	ליום 1 בינואר 2019
-	2,618	7,643	4,034	7,477	36,070	תוספות השנה
-	-	-	(4,766)	-	(4,766)	גריעות השנה
88,586	28,036	212,680	1,502	78,396	409,200	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
910,452	34,605	29,291	18,938	76,436	1,069,722	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019
905,042	33,183	2,246	15,712	78,619	1,034,802	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018

ב. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

כאמור בבאור 2' לעיל, החל משנת 2012 מציג המוסד את הקרקע והמבנים לפי מודל הערכה מחדש, בהתאם לכך המוסד התקשר עם שמאיי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים שבבעלותו. השווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. יום ההערכה מחדש הינו 31 בדצמבר 2012. במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני המוסד אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

ג. זכויות המוסד בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
708,542	758,910
196,500	151,542

רשות זכויות/בטאבו
ללא רישום ע"ש המוסד (ד. להלן)

רשות זכויות/בטאבו

708,542	758,910
<u>905,042</u>	<u>910,452</u>

ד. הזכויות במקרקעין טרם נרשמו על שם המוסד והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת המוסד, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין המוסד, צד ג' ולשכת רישום המקרקעין.

ה. מחשבים וציוד היקפי, כלי רכב, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-39 מיליוני ש"ח.

באור 11 - נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה

א. הרכב

תוכנה ופרויקטי מחשוב אלפי ש"ח	נכסים בהקמה - פרויקט תבל (ב') אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח	
עלות			
760,547	448,531	1,209,078	ליום 1 בינואר 2019
84,501	72,501	157,002	תוספות
845,048	521,032	1,366,080	ליום 31 בדצמבר 2019
הפחתות			
610,964	-	610,964	ליום 1 בינואר 2019
60,242	-	60,242	הפחתה לשנה
671,206	-	671,206	ליום 31 בדצמבר 2019
נכסים בלתי מוחשיים, נטו ליום 31 בדצמבר 2019			
173,842	521,032	694,874	
נכסים בלתי מוחשיים, נטו ליום 31 בדצמבר 2018			
149,583	448,531	598,114	

ב. פרויקט תבל

המוסד לביטוח לאומי אישר ומממש את פרויקט תבל, פרויקט לחידוש מערכות המידע של המוסד אשר מטרתו להסיר חסמים טכנולוגיים ותהליכיים ולאפשר למוסד לממש את ייעודו בצורה מיטבית לרווחת מבטחיו.

הפרויקט החל בשנת 2010. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות, אשר תשמנה את דור העתיד של כלל מערכות המוסד. מערך תבל מיועד לשרת את תהליכי העבודה הרבים והמגוונים המתבצעים במוסד ואת כלל עובדי המוסד, תוך דגש על שיפור משמעותי בחוויית הלקוח הפונה לקבלת שירותים במוסד.

לאור ההיקפים הכספיים המשמעותיים שהושקעו בפרויקט ודחייה במועדי העלייה לאוויר של חלק מהמודלים, בשנת 2017 נעשתה בחינה מקיפה של העקרונות ושל הכלים שפותחו. לאחר בחינה זו נתקבלו החלטות לעניין המשך הפרויקט ומימוש ההשקעות שנעשו ועוד יעשו, כל זאת תוך חיזוק ושיפור הבקורות והפיקוח השוטף על התכולות שמתקבלות, על לוחות הזמנים שנקבעו ועל ההוצאה התקציבית שאושרה.

במהלך שנת 2018 החלה פריסה והטמעה של חלק מהפרויקט. להערכת מינהלת המוסד רוב החסמים הטכנולוגיים הוסרו והישימות הטכנית להשלמת הפרויקט גבוהה. בשנת 2019 המשיכה פריסתה של המערכת.

כמו כן, נכון לשנת 2019, המוסד צופה כי מימוש שלבי התכנית הבאים יהיה פשוט יותר לאור העובדה שמרבית התשתיות הטכנולוגיות החדשות כבר הוקמו והסתיימה ההכשרה הטכנית של כח האדם הנדרש לטובת ביצוע הפרויקט.

ג. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותן המופחתת מסתכמת בכ- 165 מיליוני ש"ח.

באור 12 - זכאים אחרים

הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
72,700	78,547
71,254	76,810
49,067	54,595
189	189
49,571	56,125
242,781	266,266

הפרשה לחופשה
עובדים בגין שכר
ספקים ונותני שירותים
מוסדות אשפוז
שונים

באור 13 - זכאים לגמלה

א. הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
34,433	19,260
1,151,300	1,209,300
1,042,500	1,048,800
801,200	933,100
620,200	773,200
490,200	487,100
349,700	401,400
333,500	394,600
11,700	11,700
10,800	11,000
4,811,100	5,270,200
4,845,533	5,289,460

גמלאות עומדות לפירעון

זכאויות לגמלה לפי ענפים

נפגעי עבודה
נכות כללית
פשיטת רגל
סיעוד
אמהות
אבטלה
אזרח ותיק ושארים
ילדים
נפגעי תאונות

ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי.

ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מינהלת המוסד.

ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

באור 13 - זכאים לגמלה (המשך)

הזכאויות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר להלן:

ה. בסיסים לעריכת הנתונים

נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

ו. השיטה

הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים.

ז. הנחות יסוד

(1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

(2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו למוסד אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

ח. שינויי חקיקה

בקשר לשינוי חקיקה אשר השפיעו על חישוב הזכאים לגמלה - ראה באור 17. ז'.

באור 14 - התחייבות בגין קרנות מיועדות

א. הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
204,441	210,353	קרן פתוח שירותים לנכים
86,387	83,452	קרן קידום תוכניות סיעוד
50,878	52,789	קרן פתוח שירותים לילדים בסיכון (ג. להלן)
48,293	50,459	קרן מפעלים מיוחדים
15,560	15,720	קרן מנוף לנפגעי עבודה
405,559	412,773	
(216,083)	(190,363)	בניכוי התחייבויות שוטפות
189,476	222,410	

ב. על פי החוק, מחויב המוסד לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה ופעולות מיוחדות.

במסגרת חוק תכנית ההבראה לכלכלת ישראל, אושר ביום 1 ביוני 2003 תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי שהגדיר את הסכומים המירביים שהמוסד יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות. קודם התיקון הסכום המירבי של המימון הוגדר בחוק כאחוז מאומדן הגביה.

ג. תיקון 61 לחוק מסדיר פעולות מיוחדות במסגרת קרן נוספת - הקרן למימון פעולות לפתוח שירותים לילדים בסיכון. בשנת 2006 הוצגה קרן זו לראשונה ובמסגרתה יכול המוסד להתחייב עד שנת 2007 כולל.

במהלך שנת 2013, במסגרת תיקון 149 לחוק הפכה הוראת השעה להוראת קבע ובסיס התקצוב הועמד על 20 מיליוני ש"ח.

באור 15 - התחייבות בגין חסכון ארוך טווח בענף ילדים

- א.** במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, נקבעה בסעיף 74ב זכאותו של ילד לחסכון ארוך טווח. בהתאם לכך, נקבע כי המוסד יעביר, בעד כל ילד שמשלמת בעדו קצבת ילדים, אחת לחודש, סכום של 50 ש"ח לחודש לטובת חסכון ארוך טווח של הילד, להלן - סכום החסכון. סכום החסכון יחסכו בעד כל חודש לטובת הילד ועד הגיעו לגיל 18, להלן - סכום החסכון הצבור. סכום החסכון הצבור הכולל לא יהיה ניתן להעברה, לשעבוד או לעיקול.
- בנוסף המוסד יעביר לסכום החסכון הצבור הכולל, סכום נוסף של 500 ש"ח (250 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 3 ו-250 ש"ח נוספים בהגיע הילד לגיל 12/13). כמו כן, במידה והילד לא משך את הסכום הצבור או חלקו קודם לכן, סכום נוסף של 500 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 21 (להלן - סכום המשיכה השני).
- ב.** התחייבות המוסד בגין סכום החסכון לתקופה מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכמת ב- 2,700 מיליוני ש"ח, כאשר חלק ההתחייבות בסך 1,950 מיליוני ש"ח שולמו בשנים 2017 ו-2018. יתרת ההתחייבות בסך 750 מיליוני ש"ח שולמה בשנת 2019.
- ג.** לגבי שיפוי אוצר המדינה בגין סכום החיסכון, ראה באור 8ה.

באור 16 - התחייבויות בגין זכויות עובדים

א. הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
147,700*	175,300
5,786,800*	6,965,800
5,934,500	7,141,100

התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)

(1) התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד:

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
56,000	79,300
91,700*	96,000
147,700	175,300

בשל פיצויי פיטורים
בשל ימי מחלה

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות המוסד בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות המוסד הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את המוסד מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

* סווג מחדש.

באור 16 - התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

א. הרכב (המשך)

(2) התחייבות בגין פנסיה תקציבית:

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,869,100*	3,513,700
2,917,700	3,452,100
5,786,800	6,965,800

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
מספר זכאים	מספר זכאים
1,383	1,294
1,844	1,895
3,227	3,189

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

* סווג מחדש

(3) התנועה בהתחייבויות:

פנסיה תקציבית	פנסיה צוברת ומחלה	סה"כ
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,786,800	147,700	5,934,500
51,800	-	51,800
-	23,300	23,300
-	4,300	4,300
(10,700)	-	(10,700)
1,313,400	-	1,313,400
(175,500)	-	(175,500)
6,965,800	175,300	7,141,100

יתרת פתיחה

עלות שירות שוטף:

בגין פנסיה
בגין פיצויי פיטורין
בגין הפרשה לפדיון ימי מחלה
עלות ריבית
הפסדים אקטואריים
תשלום הטבות לגמלאים

יתרת סגירה

ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית

התחייבויות המוסד כוללות את ההתחייבויות הבאות:

(1) התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי המוסד שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.

(2) התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן.

ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:

(א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שארים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.

(ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל עובד כאמור.

(ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2019 וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל גמלאי כאמור.

(ד) ההתחייבויות לקצבאות שארים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2019.

באור 16 - התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים

(1) נתונים -

(א) נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2019, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.

(ב) עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר החודשי לכל שנת עבודה, עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.

(ג) חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה. בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ולנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.

(ד) שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(2) שיטה - ההערכות נעשו לפי שווי הוגן ובשיטת Projected Unit Credit.

(3) הנחות היסוד - המוסד משתמש באותן הנחות הנלקחות על ידי משרד האוצר בחישוב ההתחייבויות ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של עובדי המדינה, בדוחותיה הכספיים, כמפורט להלן:

(א) כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי ניסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיה זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.

(ב) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Coupon - Zero - חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות האמור התקבל מחברת מרווח הוגן בע"מ.

(ג) לוחות חיים וגריעה - נעשה שימוש בלוחות חיים וגריעה, בהתאם לחוזר פנסיה של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון שמספרו 2017-3-6.

(ד) מודל שיפורי תמותה - בהתאם לחוזר של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון 2019-1-10.

(ה) שיעור גידול השכר הכללי:

* עובדים פעילים - נעשה שימוש בגורמי התקדמות השכר במודל האוצר. הגורמים נוצרו בהתאם למחקר שכר שביצע האוצר לאחרונה על אוכלוסיית עובדי המדינה בשנים 2011-2016.

* גמלאים מקבלי קצבה - גידול של 0% לשנה בפנסיית הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009).

באור 16 - התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים

(3) המשך

(ו) ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה יודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים או שאריהם. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.

(ז) חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות:
חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות המוסד לפנסיה, פיצויי פיטורין ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באור 17 - קרנות הביטוח

א. הרכב

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
413,715,600	491,330,000	אזרח ותיק ושארים
211,590,800	271,673,000	נכות כללית
54,829,700	66,606,000	נפגעי עבודה
42,475,500	57,413,000	סיעוד
722,611,600	887,022,000	

ב. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או התלויים של המבוטחים, שלגביהם נוצרה עילה לזכאות עד לתאריך הדוח על המצב הכספי.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מהגמלאות אשר המוסד יהיה חייב לשלם למבוטחים אשר הינם "בתהליך הרכישה" של הגמלאות. מאידך, אין הדוח כולל בצד הנכסים את ההכנסות מדמי ביטוח אשר המבוטחים יהיו חייבים לשלם בעד השנים שלאחר תאריך הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים אחרים.

ג. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר המוסד, כאשר הנחות היסוד נקבעו על ידי מינהלת המוסד. קרנות הביטוח מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ד-ח להלן.

ד. בסיסים לעריכת הנתונים

בענפים מסוימים, החישובים נעשו על בסיס נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על בסיס נתונים מקובצים. נערך חישוב לגבי מבוטחים או תלויים של מבוטחים שזכאים לקצבה בתאריך הדוח על המצב הכספי, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכום הקצבה העומד לזכות המבוטח או התלוי במועד החישוב, תוך התאמה לשינויים בסכום הקצבה הצפויים לפי החוק במועד החישוב, כגון פעימות הרשומות בחוק שיגדילו את הקצבה בעתיד.

ה. השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן.

באור 17 - קרנות הביטוח (המשך)

1. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:

(1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות חוב תלוש אפס (Zero Coupon סרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות עדכני מתקבל במוסד כל שנה ממרווח הוגן בע"מ. השימוש בווקטור הריביות העדכני לעומת הווקטור משנה קודמת הביא לגידול בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 98 מיליארד ש"ח בשנת 2019 (בשנת 2018 - שימוש בווקטור עדכני הביא לקיטון הנאמד בכ- 21 מיליארד ש"ח).

(2) לוחות התמותה והגריעה ששימשו בבסיס החישוב הינם:

(א) בענף אזרח ותיק ושארים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - מאז הדוח הכספי לשנת 2017 נעשה שימוש בשיעורי התמותה שהיוו את הבסיס לחלופה הבינונית מתוך שלוש החלופות "בתחזית אוכלוסיית ישראל עד שנת 2065" שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במאי 2017. שיעורי תמותה אלו כוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים.

(ב) בתת ענף נכות נפגעי עבודה - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012. בתת ענף קצבה מיוחדת נעשה שימוש בלוחות גריעה המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2001.

(ג) בתת ענף נכות כללית מבוגרים - נעשה שימוש בלוחות תמותה של מקבלי קצבת נכות כללית, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2011. בתת ענף שירותים מיוחדים נעשה שימוש בלוחות גריעה המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2001. בתת ענף ילד נכה נעשה שימוש בשיעורי תמותה של 0%.

(ד) בענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012.

2. שינויים בהנחות ושינויים נוספים

(1) ענפים נכות כללית ואזרח ותיק:

- במרץ 2018 הוכנס תיקון לפרק ההגדרות של חוק הביטוח הלאומי, לפיו הסכום הבסיסי יעודכן באופן הבא: "לעניין קצבת נכות המשתלמת לפי הוראות סימן ג' בפרק ט' וכל קצבה ששיעורה נגזר ממנה משנת - 2022 ואילך ב- 1 בינואר של כל שנה לפי שיעור עליית השכר הממוצע, המעודכן באותו יום, לעומת השכר הממוצע המעודכן ב- 1 בינואר של השנה הקודמת" (סעיף משנה (4)).

בהתאם להגדרה הנ"ל, הנחת גידול ריאלי בשכר משפיעה על חישוב קרן הביטוח בענף נכות כללית. ההנחה נלקחה מהדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, והיא משתנה לאורך שנות התחזית בטווח של [1.1%, 0.9%]. יצוין שלצורך חישוב קרנות הביטוח בשנה הקודמת, הונח גידול ריאלי בשכר אחיד של 0.5% (בהתאם להנחה בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2013). שינוי זה הביא לגידול בקרן הביטוח נכות כללית הנאמד בכ- 10 מיליארד ש"ח.

- נושא ההצמדה משפיעה גם על נכים שעברו את גיל הפרישה המקבלים קצבת אזרח ותיק בגובה קצבת הנכות. השנה הוספנו לקרן הביטוח של ענף אזרח ותיק את ההצמדה לשכר על חלק ההשלמה לנכות (מעבר לקצבת האזרח הותיק) אותה מקבלים הנכים שעברו לענף אזרח ותיק.

- בנוסף, במסגרת החקיקה בנכות כללית הוכנסה תוספת עתידית לקצבת הנכות, כך שהקצבה החודשית המלאה לא תפחת מ-3,700 ש"ח לחודש לאחר פעימה עתידית שתכנס לתוקף לא יאחר מיום 1 בינואר 2022.

הונח שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה העתידית יקבל מחצית מהסכום שיקבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה (ההנחה מבוססת על העובדה שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה הראשונה (במרץ 2018) קיבל מחצית מהסכום שקיבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה). הסכום שיקבל נכה שעבר את גיל הפרישה לפני 2022 עומד כיום על 190 ש"ח. בשנת 2019 נוסף סכום זה החל משנת 2022, לקרן הביטוח בענף אזרח ותיק בגין המבוטחים הזכאים להשלמה לנכות. ביחד, שני השינויים הנ"ל הביאו לגידול בקרן הביטוח אזרח ותיק הנאמד בכ- 4 מיליארד ש"ח.

באור 17 - קרנות הביטוח (המשך)

ז. שינויים בהנחות ושינויים נוספים (המשך)

(2) ענף סיעוד:

- בחישוב קרן הביטוח בענף סיעוד, הונח גידול ריאלי בשכר אחיד של 1% לשנה. הנחה זו מתאימה להנחת גידול ריאלי בשכר בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016 (שבממוצע הינה 1% לאורך שנות התחזית). בשנה הקודמת הונח גידול ריאלי בשכר אחיד של 0.5% (בהתאם להנחה בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2013). השינוי הנ"ל הביא לגידול בקרן הביטוח בענף סיעוד הנאמד בכ- 1 מיליארד ש"ח.
- במסגרת הרפורמה בסיעוד שנכנסה לתוקף בנובמבר 2018, נקבעו 6 רמות סיעוד במקום 3 הרמות שהיו עד אז. הרפורמה חלה ב-3 פעימות (נובמבר 2018, ינואר 2020 וינואר 2021) והגדילה את גמלאות הסיעוד, ובהתאם גדלה גם קרן הביטוח של הענף שחושבה לדוח 2018. למרות שהשפעת הרפורמה כבר הוטמעה בנתוני הדוח הקודם, גם במהלך שנה זו ניתן לראות את השפעת "הבשלת הרפורמה" שהביאה לגידול בקרן הביטוח סיעוד הנאמד בכ- 6 מיליארד ש"ח.

ח. לעניין בחינה מחדש של מדיניות המוסד באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור 2'ג'.

באור 18 - הפרשה לתביעות משפטיות

המוסד מהווה צד בתביעות אזרחיות שונות המוגשות נגדו, אשר בחלקן עשויות להסתיים בפשירות או בפסקי דין נגד המוסד. ההליך השיפוטי עשוי לעיתים להימשך על פני מספר תקופות חשבונאיות, כאשר לאורך התקופה, אומדן ההוצאות בגין התביעות יכול להשתנות. מינהלת המוסד ויועציה המשפטיים, העריכו כי צפוי שחלק מתביעות אלה יגרמו למחויבות במוסד וכי קיים אומדן מהימן של סכום המחויבות.

להערכת מינהלת המוסד בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, הסיכון הקיים, בגין תביעות ליום 31 בדצמבר 2019, מסתכם לכ- 97 מיליוני ש"ח, לעומת 117.6 מיליוני ש"ח בשנה קודמת.

הפרשה לתביעות, הנכללת במסגרת סעיף זה, אינה כוללת התייחסות לתביעות מתחום הגמלאות, הגבייה או בגין תיקי שיבוב, שאינן נוגעות לבסיס הנתונים הנכללים בחישוב השוטף. תביעות בגין גמלאות ותיקי שיבוב נכללות במסגרת באורים 13 (זכאים לגמלה) ו-5 (חובות הציבור), בהתאמה.

באור 19 - התחייבויות תלויות

המוסד מהווה צד בתביעות רבות המוגשות נגדו, מודגש כי סכומי התביעות התלויות אינם מהווים אומדן לתוצאות התביעות בפועל, אלא להיקף החשיפה הנובעת מהסעד הנתבע.

מבין התביעות הנ"ל קיימת תביעה תלויה מהותית אחת בשנת 2019, כמפורט להלן:

תביעה ייצוגית שעניינה תיקון גיל בחישוב גמלה המבוצע בדרך של עדכון מעתה ואילך ולא רטרואקטיבית. להערכת מנהלת המוסד, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים לעניין הסיכון המשפטי והערכה שבוצעה לחשיפה המקסימלית בגין תביעה זו, לא נכללה הפרשה בגין תביעה זו.

באור 20 - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

		א. דמי ביטוח מעסיקים
42,458,461	44,810,842	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים שיפוי האוצר
2,986,734	3,149,983	
45,445,195	47,960,825	
(221,640)	(196,277)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים
45,223,555	47,764,548	
		ב. דמי ביטוח לא שכירים
4,290,072	4,617,844	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים שיפוי האוצר
233,370	248,359	
4,523,442	4,866,203	
(35,006)	4,431	עדכון הפרשה לחובות מסופקים
4,488,436	4,870,634	

ג. דמי ביטוח בריאות

על פי סעיף 15 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי, ומעבירם לקופות החולים.

(1) דמי ביטוח בריאות על פי דיווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

19,714,023	19,397,271	דמי ביטוח בריאות ממעסיקים דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
2,588,101	2,582,911	
22,302,124	21,980,182	
(116,078)	(82,484)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים
22,186,046	21,897,698	

באור 20 - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

ג. דמי ביטוח בריאות (המשך)

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
19,639,853	20,571,202
2,528,566	2,699,524
2,086,128	2,189,342
5,801	4,375
24,260,348	25,464,443

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
 דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
 דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
 דמי ביטוח בריאות לפי סעיף 58

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
24,260,348	25,464,443
2,552,347	2,648,285
1,395,762	1,454,238
421,928	651,524
121,302	127,322
17,574	17,893
11,500	11,500
4,520,413	4,910,762
19,739,935	20,553,681

גביית דמי ביטוח בריאות

ניכויים על פי חוק;
 עלות מחלות קשות
 נפגעי עבודה
 פסיכיאטריה
 השתתפות בהוצאות מינהל
 מד"א בגין שירותי נט"ן
 מימון מועצת הבריאות

(4) השלמת סל וקרן לפצועי נפגעי תאונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
22,077,727	26,580,600
502,730	502,049
22,580,457	27,082,649

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
 קרן לפיצוי נפגעי תאונות

על פי סעיף 13(א)(5) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

באור 21 - הכנסות מהעברות

השתתפות תקציב המדינה

א. מהקצבות אוצר המדינה על פי סעיף 32 לחוק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
10,949,538	11,782,333	אזרח ותיק ושארים
6,848,813	7,132,983	אימהות
4,162,894	4,425,794	נכות כללית
3,325,554	3,535,581	ילדים
2,255,890	2,396,383	אבטלה
1,256,261	1,335,591	נכות מעבודה
912,986	946,858	סיעוד
837,592	890,484	תאונות
751,963	798,795	פשיטת רגל
9,393	9,978	הענקות מטעמי צדק
31,310,884	33,254,780	

ב. אודות אופן חישוב הקצבת האוצר בהתאם לתיקון 168 לחוק, ראה באור 2'ד(ב).

באור 22 - הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,019,888	8,192,851	מריבית על השקעות באיגרות חוב
2,242,305	660,194	מהפרשי הצמדה על השקעות באיגרות חוב
(6,808,264)	25,240,527	שערוך איגרות חוב לפי שווי הוגן
23,162	33,225	מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו
3,477,091	34,126,797	

באור 23 - הכנסות אחרות

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
834,052	668,949	פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
49,588	46,906	תאגיד בפרוק (ג. להלן)
618	1,082	רווח הון ואחרים
884,258	716,937	

באור 23 - הכנסות אחרות (המשך)

- ב. (1) פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח. ראה גם באור 5ד.
- (2) במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה מאוצר המדינה בגין סעיף 328 בסך של כ- 171 מיליוני ש"ח.
- ג. תאגיד בפרוק - הכנסות לפי סעיף 192 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו ע"י המוסד לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 354 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 232 מיליוני ש"ח).

באור 24 - גמלאות ותשלומים אחרים

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
63,594,677	70,392,897
12,364,856	13,193,980
177,732	175,704
76,137,265	83,762,581

גמלאות
תשלומים בעין
תשלומים אחרים על פי חוק

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,066,908	31,296,895
15,482,467	16,860,465
7,676,579	8,791,167
7,046,360	8,547,562
7,853,392	8,047,034
5,284,648	5,759,322
3,466,027	3,872,253
200,275	524,517
41,971	42,800
18,638	20,566
76,137,265	83,762,581

אזרח ותיק ושארים
נכות כללית
ילדים
סיעוד
אמהות
נפגעי עבודה
אבטלה
פשיטת רגל ופרוק תאגיד
נפגעי תאונות
הענקות מטעמי צדק

באור 25 - תמיכות

א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
98,982	99,704
35,595	41,580
17,828	18,851
17,189	16,687
536	6,752
170,130	183,574

פיתוח שירותים לנכים
קידום תוכניות סיעוד
פיתוח שירותים לילדים בסיכון
מפעלים מיוחדים
מנוף לנפגעי עבודה

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
109,928	107,089
35,595	42,524
21,316	21,775
536	6,752
2,350	3,113
676	1,961
(271)	360
170,130	183,574

נכות כללית
סיעוד
ילדים
נפגעי עבודה
אמהות
אזרח ותיק ושארם
אבטלה

באור 26 - גידול בקרנות הביטוח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,728,900	77,614,400
4,084,400	60,082,200
(352,000)	11,776,300
5,274,000	14,937,500
16,735,300	164,410,400

אזרח ותיק ושארם
נכות כללית
נפגעי עבודה
סיעוד

באור 27 - שכר עבודה והטבות לעובדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,145,642	1,224,414
(331,565)	(7,722)
814,077	1,216,692
(232,876)	(360,430)
581,201	856,262

שכר ונלוות
עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה (א)

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

(א) החל משנת 2019 רווחים (הפסדים) אקטואריים נרשמים ישירות להון. ראה גם באור 16 והדוח על השינויים בגרעון בהון.

באור 28 - הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
164,429	146,741
170,394	194,179
104,978	116,663
49,676	31,023
107,900	(20,917)
177,191	130,738
774,568	598,427
(190,708)	(177,277)
583,860	421,150

אחזקת מחשב
שכר דירה ואחזקת מבנים
פחת
משרדיות
עדכון הפרשה לתביעות משפטיות
אחרות

בניכוי - השתתפות גופי חוץ

באור 29 - צדדים קשורים**א. ממשלת ישראל**

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6 - "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 ישמו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר המוסד כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20 - "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בקשר לקיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

1. מהות יחסים**א. תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:**

החזר תשלומי גמלאות -

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח, על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תביעות שיבוב על פי סעיף 328 -

תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 המוסד לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.

ב. השתתפות תקציב המדינה

סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בכל ענפי הביטוח.

ג. דמי ביטוח הכנסות משיפוי

על פי הוראות סעיף 32(ג1) לחוק משפה אוצר המדינה את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומלא שכירים.

ד. איגרות חוב של ממשלת ישראל

המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

באור 29 - צדדים קשורים

א. ממשלת ישראל (המשך)

2. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(193,120)	(362,381)
20,341	45,619
1,174,731	1,266,118
<u>1,001,952</u>	<u>949,356</u>
228,343	172,770
797,975	-
<u>1,026,318</u>	<u>172,770</u>
9,090	4,153
<u>268,039,000</u>	<u>303,448,081</u>

תשלומים מכח סעיף 9 והסכמים שונים:
 משרד האוצר
 משרד הביטחון ואחרים
 סכומים לקבל

השתתפות תקציב המדינה:
 משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
 חלק האוצר בכיסוי סכום החסכון בענף ילדים

משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר

איגרות חוב של ממשלת ישראל

3. עסקאות עם ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
31,310,884	33,254,780
2,986,734	3,149,984
233,370	248,359
<u>34,530,988</u>	<u>36,653,123</u>
3,453,930	34,093,572
168,876	170,892
<u>3,622,806</u>	<u>34,264,464</u>
166,187	212,435
136,095	104,485
<u>302,282</u>	<u>316,920</u>

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
 הכנסות מהעברות
 מדמי ביטוח מעסיקים
 מדמי ביטוח לא שכירים

הכנסות מעסקאות חליפין:
 הכנסות מימון
 הכנסות אחרות

השתתפות בהוצאות:
 שכר עבודה ונלוות
 הנהלה וכלליות

באור 29 - צדדים קשורים (המשך)

ב. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,487	6,919
11	11

שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים

מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באור 30 - מגזרים

המוסד פועל ומדווח למינהלת המוסד על בסיס ענפי ביטוח הנכללים בחוק הביטוח הלאומי: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, סיעוד, נפגעי עבודה, אמהות, ילדים, אבטלה, אחרים - נפגעי תאונות, פשיטת רגל ופירוק תאגיד והענקות מטעמי צדק.

בראש כל ענף (לעניין תשלומי הגמלאות) כאמור לעיל, עומד מנהל אשר אחראי על התפעול השוטף. האחריות הכוללת (לעניין תשלומי הגמלאות) על הענפים הנ"ל הינה של סמנכ"ל גמלאות.

גביית הכנסות של המוסד מדמי ביטוח הינה באחריות סמנכ"ל גבייה וביטוח.

מידע אודות מגזרים אלה משמש את הגוף מקבל החלטות ומינהלת המוסד, כבסיס להערכת ביצועי העבר של המוסד בהשגת מטרותיו ולצורך קבלת החלטות בדבר הקצאות עתידיות של משאבים.

באור 30 - מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח

1. הכנסות לפי ענפי ביטוח

הענף	דמי ביטוח אלפי ש"ח	השתתפות תקציב		ריבית אלפי ש"ח	הפרשי הצמדה אלפי ש"ח	הכנסות אחרות,	סה"כ הכנסות אלפי ש"ח
		המדינה אלפי ש"ח	נטו אלפי ש"ח				
אזרח ותיק ושארים	21,426,283	11,782,333	10,676,298	210,493	12,982	44,108,389	
נכות כללית	7,799,842	4,425,794	(257,533)	(5,078)	335,631	12,298,656	
סיעוד	1,098,480	946,858	(297,691)	(5,869)	16,805	1,758,583	
נפגעי עבודה	6,564,526	1,335,591	809,650	15,963	304,417	9,030,147	
נפגעי תאונות	491,210	890,484	1,492,338	29,423	-	2,903,455	
אמהות	4,575,746	7,132,983	1,321,349	26,052	-	13,056,130	
ילדים	9,230,810	3,535,581	19,450,106	383,477	196	32,600,170	
אבטלה	1,184,195	2,396,383	(30,103)	(594)	-	3,549,881	
פשיטת רגל ופירוק תאגיד	248,299	798,795	300,834	5,931	46,906	1,400,765	
הענקות מטעמי צדק	15,791	9,978	1,717	34	-	27,520	
	<u>52,635,182</u>	<u>33,254,780</u>	<u>33,466,965</u>	<u>659,832</u>	<u>716,937</u>	<u>120,733,696</u>	

באור 30 - מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

2. הוצאות לפי ענפי ביטוח (לפני עדכון קרנות הביטוח)

סה"כ הוצאות אלפי ש"ח	הוצאות שכר, הנהלה וכלליות		תשלומים בעין ועפ"י חוק	גמלאות ותמיכות	הענף
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
31,532,484	224,891	23,550	377,056	30,906,987	אזרח ותיק ושארים
17,353,966	372,936	14,847	2,059,132	14,907,051	נכות כללית
8,778,677	172,463	772	7,499,234	1,106,208	סיעוד
6,047,348	281,326	6,378	254,744	5,504,900	נפגעי עבודה
46,024	2,886	-	(1)	43,139	נפגעי תאונות
8,099,438	47,436	(55)	3,171,811	4,880,246	אמהות
8,850,787	82,650	7,824	709	8,759,604	ילדים
3,957,913	82,141	820	15,169	3,859,783	אבטלה
535,846	10,186	46	744	524,870	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
21,084	497	-	(1)	20,588	הענקות מטעמי צדק
<u>85,223,567</u>	<u>1,277,412</u>	<u>54,182</u>	<u>13,378,597</u>	<u>70,513,376</u>	

באור 30 - מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

3. עודף/גרעון לפי ענפי הביטוח

הפסדים אקטוארים ממדידה עוקבת של ההתחייבות בגין זכויות עובדים	גרעון מצטבר ליום 31 בדצמבר 2018 אלפי ש"ח	גרעון שוטף לשנת 2019 אלפי ש"ח	קיטון בזכויות עובדים אלפי ש"ח	תנועה בקרנות הביטוח אלפי ש"ח	עודף לשנת 2019 לפני עדכון קרנות הביטוח וזכויות עובדים אלפי ש"ח	הענף
(393,715,151)	(216,708)	(328,459,950)	17,566	(77,614,400)	12,558,341	אזרח ותיק ושארים
(278,358,007)	(355,210)	(212,865,288)	28,794	(60,082,200)	(5,084,103)	נכות כללית
(64,886,456)	(165,508)	(42,763,355)	13,416	(14,937,500)	(7,033,509)	סיעוד
(59,160,818)	(258,578)	(50,108,738)	20,961	(11,776,300)	2,961,837	נפגעי עבודה
14,387,956	(2,800)	11,533,326	227	-	2,857,203	נפגעי תאונות
13,672,086	(45,921)	8,761,316	3,722	-	4,952,969	אמהות
179,710,930	(79,855)	156,041,404	6,473	-	23,742,908	ילדים
(616,801)	(79,368)	(129,403)	6,434	-	(414,464)	אבטלה
2,981,265	(9,819)	2,126,165	796	-	864,123	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
16,686	(555)	10,806	45	-	6,390	הענקות מטעמי צדק
(585,968,310)	(1,214,322)	(455,853,717)	98,434	(164,410,400)	35,411,695	

באור 30 - מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

(4) פירוט התנועה ביתרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2019

הענף	הפרשה לזכויות עובדים		קרנות הביטוח	
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
אזרח ותיק ושארים	1,238,117	393,715,151	491,330,000	98,852,966
נכות כללית	1,775,328	278,358,007	271,673,000	(4,909,679)
סיעוד	395,842	(64,886,456)	57,413,000	(7,077,614)
נפגעי עבודה	1,135,410	(59,160,818)	66,606,000	8,580,592
נפגעי תאונות	20,590	14,387,956	-	14,408,546
אמהות	309,196	13,672,086	-	13,981,282
ילדים	876,525	179,710,930	-	180,587,455
אבטלה	100,175	(616,801)	-	(516,626)
פשיטת רגל ופירוק	40,754	2,981,265	-	3,022,019
תאגיד	2,327	16,686	-	19,013
הענקות מטעמי צדק				
	<u>5,894,264</u>	<u>585,968,310</u>	<u>887,022,000</u>	<u>306,947,954</u>

הענף	יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2018		עודף לשנת 2019 לפני עדכון זכויות עובדים		יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2019
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אזרח ותיק ושארים	86,294,625	12,558,341	12,558,341	98,852,966	98,852,966
נכות כללית	174,424	(5,084,103)	(5,084,103)	(4,909,679)	(4,909,679)
סיעוד	(44,105)	(7,033,509)	(7,033,509)	(7,077,614)	(7,077,614)
נפגעי עבודה	5,618,755	2,961,837	2,961,837	8,580,592	8,580,592
נפגעי תאונות	11,551,343	2,857,203	2,857,203	14,408,546	14,408,546
אמהות	9,028,313	4,952,969	4,952,969	13,981,282	13,981,282
ילדים	156,844,547	23,742,908	23,742,908	180,587,455	180,587,455
אבטלה	(102,162)	(414,464)	(414,464)	(516,626)	(516,626)
פשיטת רגל ופירוק	2,157,896	864,123	864,123	3,022,019	3,022,019
תאגיד	12,623	6,390	6,390	19,013	19,013
הענקות מטעמי צדק					
	<u>271,536,259</u>	<u>35,411,695</u>	<u>35,411,695</u>	<u>306,947,954</u>	<u>306,947,954</u>

באור 30 - מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח

(1) תקבולים לפי ענפי הביטוח

סה"כ תקבולים כולל הפרשי הצמדה		סה"כ תקבולים לפני הפרשי הצמדה		השתתפות תקציב המדינה		דמי ביטוח אלפי ש"ח	הענף
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
36,375,257	625,979	35,749,278	13,004	2,618,201	11,789,488	21,328,585	אזרח ותיק ושארם
12,340,601	(15,100)	12,355,701	233,185	(63,156)	4,421,359	7,764,313	נכות כללית
1,951,262	(17,454)	1,968,716	6,454	(73,004)	941,858	1,093,408	סיעוד
8,419,825	47,472	8,372,353	328,877	198,555	1,311,337	6,533,584	נפגעי עבודה
1,828,893	87,500	1,741,393	-	365,974	886,467	488,952	נפגעי תאונות
12,148,731	77,474	12,071,257	-	324,041	7,192,584	4,554,632	אמהות
18,645,163	1,140,410	17,504,753	-	4,770,270	3,545,447	9,189,036	ילדים
3,552,827	(1,765)	3,554,592	-	(7,382)	2,383,507	1,178,467	אבטלה
1,133,490	17,639	1,115,851	-	73,775	794,978	247,098	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
24,610	101	24,509	-	421	8,370	15,718	הענקות מטעמי צדק
<u>96,420,659</u>	<u>1,962,256</u>	<u>94,458,403</u>	<u>581,520</u>	<u>8,207,695</u>	<u>33,275,395</u>	<u>52,393,793</u>	סה"כ

באור 30 - מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח

(2) תשלומים לפי ענפי הביטוח

סה"כ	תשלומי מנהל	חובות אבודים	תשלומים בעין ועל פי חוק	גמלאות ותמיכות	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
31,485,281	264,255	6,481	376,973	30,837,572	אזרח ותיק ושארים
17,377,937	433,023	1,190	2,063,930	14,879,794	נכות כללית
8,645,241	201,781	-	7,494,088	949,372	סיעוד
5,998,941	315,182	1,305	246,198	5,436,256	נפגעי עבודה
46,231	3,405	-	-	42,826	נפגעי תאונות
8,108,461	55,960	236	3,171,817	4,880,448	אמהות
8,852,692	97,412	822	778	8,753,680	ילדים
3,917,255	96,820	473	15,231	3,804,731	אבטלה
405,374	11,991	46	765	392,572	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
21,158	592	-	-	20,566	הענקות מטעמי צדק

31,485,281	264,255	6,481	376,973	30,837,572	אזרח ותיק ושארים
84,858,571	<u>1,480,421</u>	<u>10,553</u>	<u>13,369,780</u>	<u>69,997,817</u>	סה"כ

באור 30 - מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח (המשך)

(3) עודף תקבולים על תשלומים לפי ענפי הביטוח

עודף (גרעון) תקבולים על תשלומים אלפי ש"ח	עודף (גרעון) לפני תקבולים מהצמדה אלפי ש"ח	הענף
4,889,976	4,263,997	אזרח ותיק ושארים
(5,037,336)	(5,022,236)	נכות כללית
(6,693,979)	(6,676,525)	סיעוד
2,420,884	2,373,412	נפגעי עבודה
1,782,662	1,695,162	נפגעי תאונות
4,040,270	3,962,796	אמהות
9,792,471	8,652,061	ילדים
(364,428)	(362,663)	אבטלה
728,116	710,477	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
3,452	3,351	הענקות מטעמי צדק
11,562,088	9,599,832	סה"כ

באור 31 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

בסוף שנת 2019 התפרץ נגיף הקורונה (COVID-19) בסין והחל להתפשט למדינות נוספות רבות בעולם, כולל ישראל. ביום 11 במרץ 2020 ארגון הבריאות העולמי הכריז על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. מגיפה זו הביאה, מתחילת שנת 2020 ועד למועד אישור הדוחות הכספיים, לירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית באזורים רבים בעולם, כולל בישראל. המוסד עוקב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בארץ ובעולם בהקשר זה, בשים לב להנחיות הממשלה המתפרסמות מעת לעת, ובוחן את השפעות התפשטות על מחויבותו על פי חוק, על תקציבו ואיתנותו הפיננסית.

המוסד היה מעורב ושותף בהצעות החקיקה בתחומים הרלוונטיים למענקי אבטלה והתמודדות עם הביטחון הסוציאלי של אזרחי המדינה כאשר מימון בחלקן על חשבון המוסד ובחלקן על חשבון האוצר. להתפשטות נגיף הקורונה בישראל צפויות להיות השלכות רוחביות על פעילותו הכלכלית של המוסד, העשויות להשפיע על תקציב ופעילות המוסד. בהקשר זה יצוין כי עוד בתחילת התפשטות הנגיף נערכו על ידי מינהל המחקר של המוסד תחזיות לבחינת השפעת הנגיף מבחינת תקציב המוסד וביצועו. תחזיות אלו מתעדכנות בהתאם להתקדמות התפשטות הנגיף ולנתוני המשק בפועל. לאור אישור התקנות לשעת חירום וההנחיות הנגזרות מהן, המוסד התגייס והתארגן באופן מזורז לטיפול במאות אלפי תביעות לגמלת אבטלה (כולל חל"ת).

נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, אין ביכולת המוסד להעריך ולכמת באופן מהימן את ההשפעות הכספיות להמשך התפשטות נגיף הקורונה על דוחותיו הכספיים. להערכת המוסד, מאחר ומדובר באירוע משמעותי ומתפתח, להמשך התפשטות הנגיף או בלימתו עשויות להיות השפעות נוספות, לרבות השפעות מהותיות, בהיבטים האמורים לעיל ואף בהיבטים נוספים.

בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נקבעו מספר הוראות לשעת חירום העשויות להשפיע על תקציב המוסד. להלן פרוט עיקרי הוראות השעה שפורסמו עד למועד אישור הדוח הכספי והשפעתם:

באור 31 - אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

א. אבטלה

בעקבות משבר הקורונה עלה משמעותית מספר התביעות לדמי אבטלה, ביום 27.3.20 התקבלו תקנות לשעת חירום שבין היתר מקלות על תנאי הזכאות לקבלת דמי אבטלה למי שהופסקה עבודתו עד ל-19.4.20 וקובעות הארכה של תקופת הזכאות. כמו כן, נקבע כי המוסד רשאי לשלם מקדמה בסך שלא יעלה על 2,000 ש"ח לתובעים שהגישו תביעה עד ליום-7.4.20. בתקנות שעת חרום שתוקנו ביום 11.5.20 נקבע כי האוצר ישפה את המוסד על סכומים שהוציא עבור הקלת תנאי הזכאות, שתוקפם הוארכו למי שהופסקה העסקתו עד ה-30.4.20 (במקום 19.4) והארכת תקופת תשלום דמי אבטלה עד סוף חודש מאי 2020 (במקום סוף אפריל) למי שיש לו תביעה פעילה וסיים את ימי זכאותו מ-1.3.20 ואילך, וכן על סכומים שהוציא המוסד על פי תקנות שעת חירום למתן מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ויותר (ראה סעיף אזרח ותיק). כמו כן נקבעה אפשרות לתשלום מקדמה בסכום שלא יעלה על 8,000 ש"ח. בתיקון לתקנות מיום 7.7.2020 הוארכה הזכאות לדמי אבטלה עד ליום 16.8.2020.

אין ביכולת המוסד להעריך בשלב זה את השפעת ההקלה על תנאי הזכאות על תקציב המוסד. הוחלט להתחשב בדמי אבטלה כאל שכר (דהיינו להפעיל דיסריגרד ושיעור ניכוי) במקום להפחית את מלוא דמי האבטלה מהקצבה. הקצבאות הרלוונטיות הן: הבטחת הכנסה, דמי מזונות, נכות כללית ואזרח ותיק ושאיירים. האומדן היה כ-60 מיליוני ש"ח בחודש ל-4 חודשים.

ב. אזרח ותיק

הוחלט על תשלום מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ויותר שעבודתם הופסקה עד ל-19.4.20 ואין להם פנסיה או שסכום הפנסיה קטן מ-5,000 ש"ח. בחודש מארס 2020 המענק נע בין 1,000 ל-2,000 ש"ח, בחודש אפריל 2020 הסכום נע בין 1,000 ל-4,000 ש"ח. בגין סכומים אלו המוסד יקבל שיפוי מהאוצר. בימים אלו ממשיכים לדון בהארכת התקנות לשעת חירום, והארכת תקופת מענק הסתגלות לבני 67 ויותר ובשינויים נוספים שלהם השלכות על אומדנים אלה.

עלות מענק הסתגלות מיוחד (עד ליום 14.6.20): 274 מיליוני ש"ח.

ג. מענק קורונה

הוחלט על מתן "מענקי קורונה" בסך של כ-2.4 מיליארד ש"ח. בגין מענק זה על פי הסכם שנחתם עם האוצר המוסד יקבל שיפוי מלא כולל הוצאות מינהל. בימים אלו ממשיכים לדון בתיקונים בהסכם המענקים. להלן האוכלוסיות שיקבלו את המענק:
מענק לכל ילד עד לילד הרביעי במשפחה
מענקים למקבלי קצבת אזרח ותיק (כולל תוספת למקבלי סיעוד)
מענקים למקבלי הבטחת הכנסה
מענקים למקבלי מזונות
מענקים למקבלי נכות כללית
מענקים למקבלי ניידות
מענקים מקבלי נפגעי עבודה
מענקים לאסירי ציון
מענקים למקבלי ילד נכה, שר"מ, גזזת ופוליו
מענקים למקבלי איבה.

א. אבטלה
ד. הקלות בתנאי הזכאות בגמלאות

הארכת אוטומטית של זכאויות זמניות שהסתיימו בגמלאות שונות, הקלות במבחני הכנסות, הקלות בהתייצבות בשרות התעסוקה, קבלת גמלת סיעוד בכסף בהיעדר שירותים זמינים. לא ניתן להעריך את העלות הנובעת משינויים אלה.

באור 31 - אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

קיימים מספר תיקוני חקיקה שנחקקו בשנים קודמות, ביניהם חוק ההסדרים לשנת 2019, העשויים להשפיע על תקציב המוסד, בשנת הכספים 2020 ובשנים הבאות.

להלן פרוט תיקוני החקיקה ואירועים העיקריים לאחר תאריך המאזן ואומדן מנהלת המוסד על פעילותו:

אומדן השינוי במונחים שנתיים והשפעה צפויה על הדוחות

		א. גבייה ודמי ביטוח
		1. בהתאם להוראת שעה הוחלט על דחיית מועד תשלום דמי הביטוח לעצמאיים בעבור חודש מרץ, מאפריל לחודש מאי 2020.
		2. למצב הכלכלי במשק השפעה ישירה על הסכומים הצפויים להתקבל מגביה מהציבור ובהתאמה גם מתקצוב האוצר. ההערכה היא כי תהיה ירידה משמעותית מגביה מעצמאיים וירידה מסוימת בגביה מהמעסיקים. בשלב זה וכאמור לעיל אין באפשרות המוסד להעריך באופן מהימן את השפעות אלו.
		3. תיקון שיעור השתתפות אוצר בסעיף 32(א): במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2019 תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת אוצר המדינה באחוזים מתקבולי המוסד בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח (הקבועים בלוח י' לחוק), יהיה כדלהלן:
שנת 2020 - ירידה של 105 מיליוני ש"ח	שנים 2021-2023 - תוספת של 40 מיליוני ש"ח כל שנה	שנת 2020 - 55.74%
שנת 2024 ואילך - תוספת של 515 מיליוני ש"ח לכל שנה		2021 - 56.04%
		2024 ואילך - 57.04%
		ב. הסדרת השיבוב בפיצויי תאונות דרכים בחוק
		נקבע בחוק כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח סכום קבוע שייקבע בתקנות על ידי שר האוצר. כמו כן, נקבע כי לגבי תאונות דרכים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2018 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה למוסד, יקבע סכום כולל חד פעמי שיש להעביר למוסד שיוסדר בתקנות. עד לפרסום הדוח הכספי לא חוקקו התקנות הנדרשות ליישום חוק זה.
		ג. גמלאות גמלת סיעוד
תוספת העלות המשוערת של גמלאות סיעוד ב-2020 כ- 1 מיליארדי ש"ח וב- 2021 - 2.2 מיליארדי ש"ח		שינוי ברמות גמלת הסיעוד - קביעת 6 רמות סיעוד במקום 3 רמות הקיימות כיום, שיחולו בשלוש פעימות: נובמבר 2018, ינואר 2020 וינואר 2021.
		ד. נכות כללית וילד נכה
אומדן לכל ההסכם עם הנכים: 4,341 מיליוני ש"ח בשנה		פעימות עתידיות לפי הסכם עם הנכים ב-2020 וב-2021 כולל הצמדת קצבת הנכות לשכר הממוצע

